

19. Az összetett költői kép

Szerző dezs

Magyar nyelvtan tétel

19. Az összetett költői kép

Tágabb értelemben költői képnek nevezünk minden eredeti, felidézõ erejû metaforát, metonímiát, szinesztéziát, hasonlatot. Szûkebb értelemben a költõi kép ennél összetettebb fogalom: több képszerû stíluselem kapcsolatát, egységbe szervezõdését értjük rajta.

Összetett költõi képnek az alakzatok és képi elemek kombinációit értjük, amikor a szóképek átszövik egymást, és elemeiben kibontják a képet. Érezhetõ az oda-vissza csatolás, ide soroljuk a megszemélyesítést és a metaforák egész gondolati sorait. A metafora hatása a két valóságsík (fogalmi-képi sík) összevillanásából, egymásba játszásából adódik. Pl.: Petõfi S. Minek nevezzelek „Minek nevezzelek, ha a merengés alkonyában, szép szemeidnek esti-csillagát bámulva nézik szemeim.”

Komplex költõi kép: Elméleti, hangulati és fogalmi úton hat a kép, az alakzatok és a képi elemek kombinációja. A szóképek átszövik egymást, és részletesen kibontják a képet, jellemzõ rá az oda-vissza csatolás, és a síkváltás. A távolabbi képzettársítások, élesebb síkváltások, az egyetlen képpel akár több

valóságsíkra is utalhatnak. Ez különösen a XIX. századi lírára jellemző. Az elemi költői képekből való versépítésre jellemző az allegorikus és a szimbolikus vers.

Allegorikus

vers:

Az

allegorikus vers részleteiben is értelmezhető. Az

allegória: a metafora

válfaja, közvetlen rokona a

megszemélyesítésnek. Csak gondolati

és érzéki

fogalom közt alakulhat ki. Görög eredetű

szó, „Képletes, más

beszéd”-et jelent.

Hosszabb gondolatsoron, esetleg egész művön

végigvonuló, mozzanatról mozzanatra

megvilágító metafora, illetve

megszemélyesítés. Egy

erkölcsi eszmének, elvont

fogalomnak egyszerű megszemélyesítése,

vagy érzékelhetőbb képben

való

ábrázolása. Pl.:

„föltámadott a tenger” Arany

János: A rab gólya, Csokonai: A

Reményhez,

A tihanyi Ekhóhoz című versei.

Szimbolikus

vers:

A

szimbólum görög eredetű

szó, jelentése jelkép,

bélyeg. A XIX. és XX.

század elejének stílus

irányzata volt a szimbolizmus, Magyarországon

csak Ady

Endre képviselte. Valamilyen eszme,

érzés, elvont fogalom vagy gondolatsor

érzéki jele. Asszociatív erejű,

gondolatokat, hangulatokat képes felidézni. A

egyik legősibb ábrázolási

mód. Lényege nem a fogalmi

megértés, hanem az

megéreztetés és a sejtetés,

alapja nem a látás, hanem a

látomás. Pl.: rabság → „lánc”;

írás → „lant”;

FELADAT: